

3. Turchyk, I. Kh. (2017). Fizyczne wykhovannia i sport u shkilnii osviti Yevropy [Physical education and sport in European school education]. Drohobych: Shvydkodruk, 138 s. [in Ukrainian]

4. Altavilla, G., Ceruso, R., Esposito, G., Raiola, G., D'Elia F. (2022). Physical education teaching in Italian primary school: theoretical lines and operational proposals. *Pedagogy of Physical Culture and Sports*. 26(3). P. 151–157. [in English]

5. Esposito, G. (2025). L'educazione motorio sportiva nella scuola primaria italiana [Motor and sport education in Italian primary school]. URL: [https://ojs.pensamultimedia.it/index.php/siref/article/download/6328/6151?utm\\_source=chatgpt.com](https://ojs.pensamultimedia.it/index.php/siref/article/download/6328/6151?utm_source=chatgpt.com)

6. Compatibility of physical education curricula with physical literacy across 40 European countries / Carl. J. et al. (2025). *Journal of Curriculum Studies*. 1-21. URL: <https://doi.org/10.1080/00220272.2025.2523436> [in English]

7. Nowak, P. F. (2024). Aktywność fizyczna uczniów: refleksje nad praktyką szkolną [Physical activity of students: Reflections on school practice]. Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji. 32 s. [in Polish]

#### ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

**ЯЗЛОВЕЦЬКА Оксана** – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізичної культури та медико-біологічних дисциплін Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

**Наукові інтереси:** здоров'язберігаюча педагогіка, оздоровчий фітнес.

#### INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

**IAZLOVETSKA Oksana** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Physical education and Biomedical Research of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

**Scientific interests:** health-preserving pedagogy, health fitness.

Стаття надійшла до редакції 18.10.2025 р.

Стаття прийнята до друку 25.10.2025 р.

УДК 371.134

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-221-432-435

**ФІЛОНЕНКО Оксана** –

доктор педагогічних наук, професор,  
в.о. завідувача кафедри освітніх наук  
Цentrальноукраїнського державного університету  
імені Володимира Винниченка  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4453-9887>  
e-mail: oksana.filonenko02@gmail.com

## ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Стрімкий розвиток технологій, інноваційних сфер діяльності, необхідність нестандартного мислення й уміння генерувати оригінальні ідеї дедалі більше актуалізують проблему творчості як важливої характеристики індивіда. У цьому контексті особливого значення набуває підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, адже саме вони створюють умови для формування творчих здібностей дітей на етапі, коли закладаються основи особистісного становлення. Від рівня підготовки майбутніх вихователів, здатних розвивати у дітей дошкільного віку творчі здібності, залежить виконання завдань і вимог професійної освіти, що зорієнтована на перспективу.

У статті проаналізовано особливості підготовки майбутніх вихователів до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку.

З'ясовано, що ефективний розвиток творчих здібностей дошкільників безпосередньо залежить від професійної компетентності вихователя. Вихователь повинен володіти системою знань, умінь, навичок й особистісних якостей, які дозволяють організовувати творчу діяльність дітей, стимулювати їхню активність та зацікавленість, створювати умови для вільної творчої самореалізації.

Для підготовки майбутніх вихователів до формування творчих здібностей дітей дошкільного віку в закладах вищої освіти необхідно створити педагогічні умови, які би сприяли розвитку креативності студентів, їх вмінню творчо підійти до розв'язання педагогічних ситуацій у роботі із вихованцями. Для цього необхідно створити креативне освітнє середовище: наповнити зміст навчальних дисциплін творчим характером, використовувати інтерактивні форми, методи та прийоми навчання, залучати студентів до виховних заходів, театральних постановок, виконання завдань творчого характеру, що в подальшому вони використовуватимуть у своїх професійній діяльності із дошкільниками.

Перспективи подальших розвідок напряму вбачаємо у дослідженні технологій ефективного розвитку творчих здібностей дошкільників.

**Ключові слова:** підготовка, майбутні вихователі, заклади дошкільної освіти, діти старшого дошкільного віку, творчі здібності.

**FILONENKO Oksana** –

Doctor of Pedagogy, Professor,  
Doctor of Pedagogy, Professor, Acting Head  
of the Department of Educational Sciences  
of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4453-9887>  
e-mail: oksana.filonenko02@gmail.com

## PREPARATION OF FUTURE PRESCHOOL TEACHERS TO FORM CREATIVE ABILITIES OF CHILDREN OF SENIOR PRESCHOOL AGE

*The rapid development of technologies, innovative fields of activity, the need for unconventional thinking and the ability to generate original ideas increasingly actualize the problem of creativity as an important characteristic of an individual. In this context, the training of future teachers of preschool educational institutions is of particular importance, because it is they who create the conditions for the formation of children's creative abilities at the stage when the foundations of personal development are laid. The level of training of future educators capable of forming creative skills in preschool children depends on the fulfillment of the tasks and requirements of professional education, which is oriented towards the future.*

*The article analyzes the features of training future educators to form the creative abilities of older preschool children.*

*It has been found that the effective development of preschoolers' creative abilities directly depends on the professional competence of the educator. The teacher must possess a system of knowledge, skills, and personal qualities that allow them to organize children's creative activities, stimulate their activity and interest, and create conditions for free creative self-realization.*

*To prepare future educators to develop the creative abilities of preschool children in educational institutions, it is necessary to create pedagogical conditions that would contribute to the development of students' creativity and their ability to creatively approach the solution of pedagogical situations in working with students. To do this, it is necessary to create a creative educational environment: fill the content of academic disciplines with a creative character, use interactive forms, methods and teaching methods, involve students in educational activities, theatrical productions, and perform tasks of a creative nature, that they will use in their professional activities with preschoolers in the future.*

*We see prospects for further exploration directly in the study of technologies for the effective development of preschoolers' creative abilities.*

**Keywords:** training, future educators, preschool educational institutions, older preschool children, creative abilities.

**Постановка та обґрунтування актуальності проблеми.** Сучасні трансформації в освітньому просторі, гуманізація виховання та переорієнтація дошкільної освіти на особистісно орієнтований підхід зумовлюють підвищену увагу до розвитку творчого потенціалу дитини. Стрімкий розвиток технологій, інноваційних сфер діяльності, необхідність нестандартного мислення й уміння генерувати оригінальні ідеї дедалі більше актуалізують проблему творчості як важливої характеристики індивіда. У цьому контексті особливого значення набуває підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, адже саме вони створюють умови для формування творчих здібностей дітей на етапі, коли закладаються основи особистісного становлення. Від рівня підготовки майбутніх вихователів, здатних формувати у дітей дошкільного віку творчі здібності, залежить виконання завдань і вимог професійної освіти, що зорієнтована на перспективу [4, с. 247].

На актуальності проблеми професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, на її розв'язанні в умовах трансформації сучасного освітнього простору наголошується в Законах України «Про вищу освіту» (2017 р.), «Про дошкільну освіту» (2024 р.), Базовому компоненті дошкільної освіти (Державний стандарт, 2021 р.), Концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 років (2014 р.), Концепції освіти дітей раннього та дошкільного віку (2020 р.) та ін.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Важливі аспекти професійної підготовки майбутніх педагогів дошкільної освіти в умовах трансформації сучасного освітнього простору розкрито у працях А. Богуш, Г. Беленької, Н. Гавриш, Л. Зданевич, І. Зязюна, Л. Кідіної, Л. Козак, Ю. Косенко, К. Крутий, Т. Танько та ін. У своїх роботах учені визначили змістовий (теоретичний і практичний) складник, педагогічні умови, інноваційні форми та методи професійної підготовки молодших спеціалістів, бакалаврів, спеціалістів і магістрів. Розвитку творчої активності майбутніх фахівців дошкільної освіти присвячені дослідження (С. Гаврилюк, А. Лісовська, О. Листопад, І. Онишук, Г. Тимофєєва та ін.). Водночас, незва-

жаючи на численні опубліковані праці, проблема підготовки професійної підготовки майбутніх вихователів до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку потребує подальшого вивчення.

**Мета статті** – проаналізувати особливості підготовки майбутніх вихователів до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Старший дошкільний вік (5–6 років) є періодом інтенсивного розвитку уяви, фантазії, образного мислення, художньо-естетичного та емоційно-ціннісного досвіду. Саме в цей період дитина активно шукає нові способи дії, експериментує з предметами, випробовує власні можливості та прагне самостійності. Творчі здібності в дошкільному віці виявляються у здатності бачити нове в знайомих речах, створювати оригінальні образи, пропонувати нестандартні рішення, проявляти ініціативність і креативність у грі, малюванні, музикуванні, конструюванні.

Психологи підкреслюють, що творчість дитини не можна розглядати виключно як художній талант. Вона інтегрує когнітивну, емоційну та мотиваційну сфери, проявляючись у здатності мислити гнучко, вільно асоціювати, ставити запитання, експериментувати, створювати нові способи дій. Саме тому формування творчих здібностей потребує педагогічного супроводу, вільного простору для самовираження та спеціально організованого освітнього середовища.

Ефективний розвиток творчих здібностей дошкільників безпосередньо залежить від професійної компетентності вихователя. Вихователь повинен володіти системою знань, умінь і особистісних якостей, які дозволяють організовувати творчу діяльність дітей, стимулювати їхню активність та зацікавленість, створювати умови для вільної творчої самореалізації [1].

До ключових складових професійної компетентності вихователя належать:

– психолого-педагогічні знання про закономірності розвитку творчості, індивідуальні особли-

вості дітей старшого дошкільного віку, види та форми творчої діяльності;

– методичні вміння організовувати різні види художньо-творчої діяльності: малювання, музичну імпровізацію, театралізацію, проєктну та дослідницьку діяльність;

– комунікативна компетентність, уміння підтримувати ініціативу дітей, ставити відкриті запитання, створювати атмосферу довіри й емоційного комфорту;

– особистісні якості – креативність, гнучкість мислення, відкритість до нового, толерантність до нестандартних рішень, позитивне ставлення до дитячої фантазії.

У дослідженнях, проведених М. Машовець називають декілька якостей, які фахівець дошкільної освіти повинен мати та постійно розвиватися під час своєї роботи: «професійна цілеспрямованість, педагогічний оптимізм, педагогічний такт, педагогічна рефлексія, емпатія, культура професійного спілкування, особистісні якості вихователя». Дослідник підкреслює, що не варто знецінювати індивідуальні якості педагога як людини. Особистісні якості обов'язково повинні бути доповнені зазначеними рисами [5].

Система професійної підготовки майбутніх вихователів, зокрема для дітей старшого дошкільного віку, необхідна через реформування та модернізацію дошкільної освіти, багатоваріантність і різноманітність комплексних, альтернативних і парціальних програм освіти. «В сучасних умовах провідним завданням підготовки студентів цього напрямку в ЗВО є формування особистості фахівця, сприяючого підвищенню власної професійної діяльності на новий рівень, ціннісно-сміисловою основою якої є особистість дитини» [3].

Професійно-педагогічна підготовка у словнику психолого-педагогічних термінів і понять визначається як система організаційних і педагогічних заходів, що забезпечує формування в особистості професійної спрямованості, знань, умінь, навичок і професійної готовності [6, с. 121].

Педагогічна творчість є обов'язковим компонентом інноваційної педагогічної діяльності. Інноваційна педагогічна діяльність – це заснована на осмисленні практичного педагогічного досвіду цілеспрямована педагогічна діяльність, орієнтована на зміну та розвиток навчально-виховного процесу з метою досягнення вищих результатів, одержання нового знання, формування якісно іншої педагогічної практики [2]. Професіоналізація педагога і входження його в інноваційний режим роботи неможливі без творчого самовизначення, в якому провідну роль відіграє його налаштованість на самовдосконалення, самоосвіту, саморозвиток, без чого неможливе забезпечення нової якості освіти [2].

Освітній процес у закладах вищої освіти має бути спрямований на формування не лише теоретичної обізнаності студентів, а й їхньої практичної готовності працювати з дітьми старшого дошкільного віку. Зміст підготовки повинен включати: вивчення дисциплін, що розкривають психологію творчості, методику художньо-естетичного виховання, особливості ігрової діяльності,

педагогіку творчості; практичні заняття, під час яких студенти розробляють творчі ігри, інтерактивні завдання, сценарії занять із використанням копіювальної, театральної, конструктивної діяльності; виробничу (педагогічну) практику, що дає змогу апробувати власні методичні напрацювання та отримати досвід взаємодії з дітьми; участь у творчих проєктах, конкурсах, тренінгах, які стимулюють розвиток їхніх власних креативних здібностей.

Важливо, щоб система підготовки передбачала використання інноваційних освітніх технологій: проблемно-пошукового навчання, проєктної діяльності, технологій критичного та дивергентного мислення, арт-терапевтичних технік, цифрових інструментів для створення творчих продуктів.

Творчі здібності дітей найефективніше формуються через діяльність. Вихователь повинен володіти широким арсеналом методів:

– ігрові методи (рольові ігри, драматизація, творчі завдання з елементами вибору);

– образотворча діяльність (малювання, аплікація, ліплення, робота з нетрадиційними техніками);

– музична та театральна творчість (імпровізації, міні-вистави, створення ритмічних композицій);

– пошуково-дослідницькі методи (проєкти, експерименти з природними матеріалами);

– інформаційно-комунікаційні технології (використання цифрових інструментів для створення малюнків, фотоколлажів, мультфільмів тощо).

Використання різних форм діяльності забезпечує варіативність, що дозволяє кожній дитині знайти сферу, у якій вона може проявити себе.

О. Марчук, Л. Мельничук, М. Шкабаріна підкреслюють, що для підготовки майбутніх вихователів до формування творчих здібностей дітей дошкільного віку в закладах освіти необхідно створити педагогічні умови, які би сприяли розвитку креативності студентів, їх вмінню творчо підійти до розв'язання педагогічних ситуацій у роботі із вихованцями. Для цього необхідно створити креативне освітнє середовище: наповнити зміст навчальних дисциплін творчим характером, використовувати інтерактивні форми, методи та прийоми навчання, залучати студентів до виховних заходів, театральних постановок, виконання завдань творчого характеру, що в подальшому вони використовуватимуть у своїх професійній діяльності із дошкільниками [4, с. 248].

Також, значущими педагогічними умовами підготовки майбутніх вихователів є розвиток суб'єктної активності, надання права на відповідальне самовизначення, на власний вибір, на прийняття самостійних рішень; вироблення в кожного студента оптимістичної гіпотези власного розвитку, довіри власним можливостям, позитивної життєвої перспективи [3, с. 51].

Отже, майбутні вихователі повинні розуміти, що творчість розвивається не стихійно, а через спеціально організовані педагогічні умови, які сприяють ефективному формуванню творчих здібностей у дітей. До таких умов відносимо:

1. Індивідуалізація освітнього процесу, урахування інтересів, здібностей і темпу розвитку кожної дитини.

2. Створення розвивального середовища, яке включає наявність різноманітних матеріалів для творчості: художніх інструментів, природних матеріалів, конструкторів, костюмів для сюжетно-рольових ігор, технічних засобів.

3. Організація ігрової діяльності, що є провідною у дошкільному віці. Гра дозволяє дитині моделювати реальні життєві ситуації, експериментувати, створювати власні образи.

4. Створення атмосфери психологічної безпеки, у якій дитина має право на помилку, експеримент і власну думку.

5. Співпраця з родиною, яка допомагає узгоджувати педагогічні впливи, підтримувати інтерес дитини до творчості не лише в садочку, а й удома.

Дієвість та ефективність запропонованих педагогічних умов полягає в оволодінні прийомми використання нових технологій, прийнятті нестандартних рішень, продукуванні нових ідей, трансформації їх в світній простір закладу дошкільної освіти під час проходження різних видів практики, апробації у науково-дослідницькій діяльності, в усвідомленні відповідальності за їх практичне втілення.

**Висновки та перспективи подальших розвідок напруму.** Таким чином, підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку є важливим складником модернізації сучасної системи освіти. Творчість – це не окрема навичка, а спосіб мислення та ставлення до світу, який формується в дошкільному дитинстві. Завдання майбутнього вихователя – не лише навчити дитину певним технікам творчої діяльності, а й створити умови, що сприятимуть її самовираженню, ініціативності, впевненості у власних силах, відкритості до нового.

Підготовка майбутніх вихователів в ЗВО має будуватися на засадах компетентнісного підходу, інтегруючи традиційні та інноваційні методи, розвиваючи творчий потенціал як самих вихователів, так і їхніх майбутніх вихованців. Тільки такий педагог зможе ефективно організувати освітній процес, де кожна дитина матиме можливість проявити свою індивідуальність і зробити перші кроки у світ творчості.

Перспективи подальших розвідок напруму вбачаємо у дослідженні технологій ефективного розвитку творчих здібностей дошкільників.

#### СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Гавриш Н., Шкляр Н. Професійна підготовка майбутніх педагогів-вихователів до роботи з дітьми раннього віку на етапі адаптації до нових соціальних умов. *Освіта XXI ст.: Реалії, виклики, тенденції розвитку*: кол. моногр. Hameln: InterGING, 2020. Р. 358-371.
2. Дубасенюк О. А. Інновації в освіті: інтеграція науки і практики. Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: зб. наук.-метод. праць / за заг. ред. О.А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 12-28.
3. Кононко О. Л. Формування у майбутнього фахівця базових якостей особистості. *Горизонти освіти. Психологія. Педагогіка*. 2014. № 1. С. 49-54.

4. Марчук О., Мельничук Л., Шкабаріна М. Підготовка майбутніх вихователів до формування творчих здібностей у дітей дошкільного віку. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип 37. Том 2. С. 247-252.

5. Машовець М. А. Вступ до спеціальності. Дошкільна освіта [Текст] : навч. посіб. / М. А. Машовець, В. І. Дем'яненко; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Пед. ін-т. К. : Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2011. 187 с.

6. Словник психолого-педагогічних термінів і понять (на допомогу працівнику сільської школи) / [укл. Ю. В. Буган, В. І. Уруський]. Тернопіль : ТОКІППО, 2001. С. 121.

#### REFERENCES

1. Havrysh, N., Shklyar, N. (2020). Profesiyina pidhotovka maybutnikh pedahohiv-vykhovateliv do roboty z dit'my rann'oho viku na etapi adaptatsiyi do novykh sotsial'nykh umov. *Osvita XXI st.: Realiyi, vyklyky, tendentsiyi rozvytku* [Professional training of future teachers and educators to work with early childhood children at the stage of adaptation to new social conditions. Education of the 21st century: Realities, challenges, development trends]: kol. monohr. Hameln: InterGING. S. 358-371. [in Ukrainian]
2. Dubasenyuk, O. A. (2014). Innovatsiyi v osviti: intehtatsiya nauky i praktyky [Innovatsiyi v osviti: intehtatsiya nauky i praktyky]. *Innovations in education: integration of science and practice: zb. nauk.-metod. prats' / za zah. red. O.A. Dubasenyuk. Zhytomyr: Vyd-vo ZHDU im. I. Franka*. S. 12-28. [in Ukrainian]
3. Kononko, O. L. (2014). Formuvannya u maybutn'oho fakhivtsya bazovykh yakostey osobystosti [Formation of basic personality qualities in a future specialist]. *Horyzonty osvity. Psykholohiya. Pedahohika*. № 1. S. 49-54. [in Ukrainian]
4. Marchuk, O., Mel'nychuk, L., Shkabarina, M. (2021). Pidhotovka maybutnikh vykhovateliv do formuvannya tvorchykh zdibnostey u ditey doshkil'noho viku [Preparation of future educators for the formation of creative abilities in preschool children]. *Aktual'ni pytannya humanitarnykh nauk. Vyp 37. Tom 2*. S. 247-252. [in Ukrainian]
5. Mashovets', M. A. (2011). Vstup do spetsial'nosti. Doshkil'na osvita [Introduction to the specialty. Preschool education]: navch. posib. / M. A. Mashovets', V. I. Dem'yanenko; Kyiv. un-t im. Borysa Hrinchenka, Ped. in-t. K. : Kyiv. un-t im. Borysa Hrinchenka. 187 s. [in Ukrainian]
6. Slovnyk psykholoho-pedahohichnykh terminiv i ponyat' (na dopomohu pratsivnyku sil's'koyi shkoly) (2001) [Dictionary of psychological and pedagogical terms and concepts (to help the rural school worker)] / [ukl. YU. V. Buhay, V. I. Urus'kyi]. Ternopil' : TOKIPPO. S. 121. [in Ukrainian]

#### ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

**ФІЛОНЕНКО Оксана** – доктор педагогічних наук, професор, в.о. завідувача кафедри освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

**Наукові інтереси:** професійна підготовка майбутнього педагога; розвиток освіти й педагогічної думки в Україні у другій половині XIX – XX століття.

#### INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

**FILONENKO Oksana** – Doctor of Pedagogy, Professor, Acting Head of the Department of Educational Sciences of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University.

**Scientific interests:** professional training of the future teacher; development of education and pedagogics in Ukraine in the 2nd half of the 19th – 20th centuries.

Стаття надійшла до редакції 18.10.2025 р.

Стаття прийнята до друку 25.10.2025 р.